

Какво представлява инвестирането

Лекция #2

Основи на инвестициите

18.01.2024

Георги Захариев

Програма на лекцията

За какво ще говорим днес:

- Психология на парите
- Какво значи „мечтан живот“ за нас
- Как да си поставим лични или семейни финансови цели
- Ключови понятия за инвеститори
- Какво представлява инвестирането
- Рисков толеранс и управление на риска
- Въпроси и отговори

Организация на лекциите в курса

Лекции

- Всеки вторник и четвъртък в рамките на **4 седмици**
- Времетраене на лекция: около **2 часа – 2 часа и 30 минути**

Група на курса

- **Facebook:** [Основи на инвестициите – януари 2024](#)
[@Finance Academy](#)

Административна информация

- info@financeacademy.bg
- (+359) 882 166 238

Въпроси, коментари и анкети

Slido: INVEST8

Входен изпит за програма

- Изпит – **17 и 18 февруари**
- Ранно записване – **50 лева до 25 януари**
- Късно записване – **100 лева до 15 февруари**
- Продължителност - **120 минути**
- Формат – **тест със затворени въпроси и отговори**
- Грамота – **Всички с оценка над 5.00 ще получат грамота**
- Прием – **всички, издържали успешно изпита с оценка над 3.00 ще продължат в програмата по Инвестиции и допълнителни доходи**

Записване в програма: **От 19 февруари до 8 март**

Цялостна програма по инвестиции и допълнителни доходи

Всички нужни знания за финансите, които ще
ползвате през живота си.

Старт: **11 март**

Цена: **680 лева**

Домашно

Вашите отговори. Потърсихте сектори и индустрии, които се очаква да растат до 2030-2035 година.

- **Gaming индустрия**
- **Технологии и дигитализация (IoT, Изкуствен интелект, Big Data)**
- **Фармацевтичната индустрия и здравни услуги**
- **Умни градове**
- **E-Bikes (електрически велосипеди)**
- **Храни с канабис (6x за 5 години)**
- **Електрически автомобили**
- **Козметика**
- **Хранителни добавки**
- **EduTech (онлайн обучение)**
- **Онлайн търговия**
- **Други**

Основни принципи на управлението на пари

- Знание и информация
- Липса на емоции
- Изграждане на полезни навици
- Добро разбиране на приходите и разходите ни
- Позитивно мислене и вяра в бъдещето
- Постоянство
- Управление на страха

Никога не инвестирай повече, отколкото можеш да изгубиш.

Ключови думи в инвестирането

Актив – Нещо, което носи полза на притежателя си.

Пасив – Нещо, което носи разходи на притежателя си.

Ключови думи в инвестирането

Бичи пазар (Bull Market) – Очакване за покачване на цените на различни активи.

Мечи пазар (Bear Market) – Очакване за спад на цените на различни активи.

Capital Gain (or Loss) - Печалба, регистрирана в резултат на покачване на стойността на актив над цената, при която е закупен.

Диверсификация – Разнообразие.

Дивидент – Разпределение на печалба от дадена компания към собствениците

Волатилност - Измервател, показващ разликите в цената на конкретен актив за определен период от време.

Бичи и мечи пазар

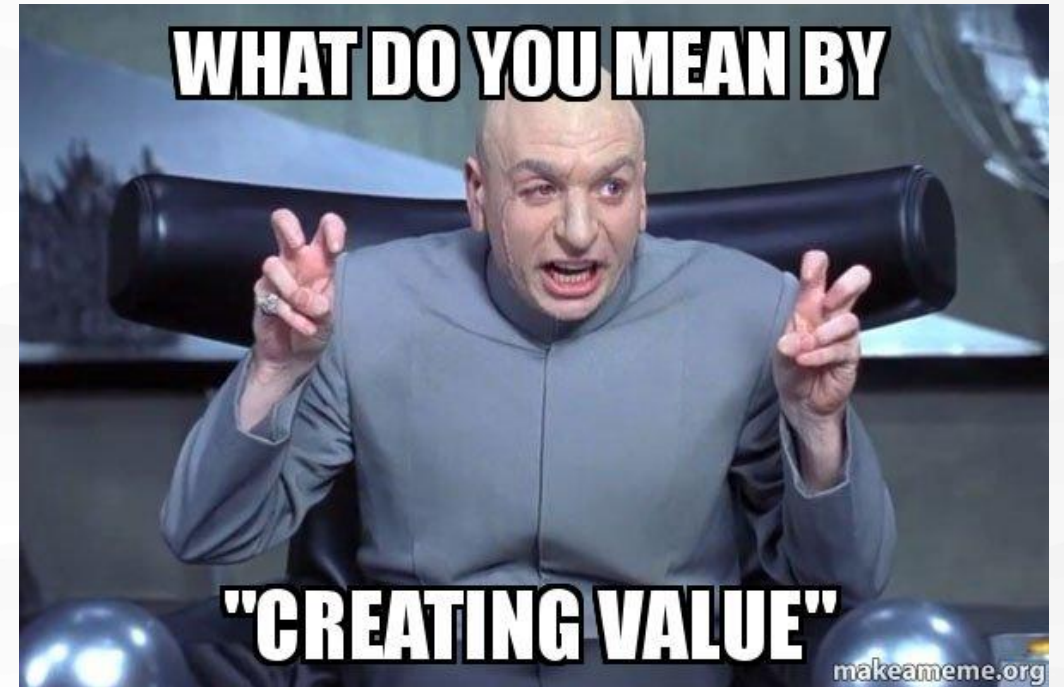
Основата на сравнението между Bull Market спрямо Bear Market	Стокова борса	Пазар на мечки
Значение	Bull Market е периодът, в който цените започват да растат	Пазар на мечки е периодът, в който цените започват значително да падат
Перспектива	На бичия пазар инвеститорите са по същество оптимистични	На мечи пазари инвеститорите обикновено са песимистични
Позиция	Инвеститорите са склонни да заемат дълги позиции	Инвеститорите са склонни да заемат къси позиции
Цени на акции	Тъй като цените на акциите продължават да се покачват, това е период на високи	Тъй като цените на акциите продължават да падат, това е период на ниски нива
Борсова търговия	Търговската активност на бичи пазар е висока	Докато търговската активност на мечешки пазар е ниска

Създаване на стойност

Всеки продукт, услуга или бизнес проект, който създава търсена дългосрочна добавена стойност или има солиден фундамент заслужава нашето инвестиционно внимание.

Пример за стойност

- 10 килограма дървесина
- 5 метра паркет за мечтания дом
- 1 работно бюро
- 30 парчета декинг за балкона
- 3 дървени лампи
- 5 квадратни метра дървена облицовка
- 1 дървена статуетка на мечка

Психология на парите

Ритуал за ПАРИ при дъжд, който наистина работи

29 май 2022

Woman.bg

Ще ви разкрием един много ефективен Симоронски ритуал за привличане на пари. Единствената сложност при ритуала е да вали дъжд.

Независимо къде се намирате, когато започнат да падат първите капки, поднесете първо дясната си ръка с дланта нагоре и усетете как капките падат върху дланта ви. След това потъркайте дясната си ръка в десният си джоб и кажете:

"Манна небесна! Паричките в джоба!"

Същото направете и с лявата ръка и левият джоб.

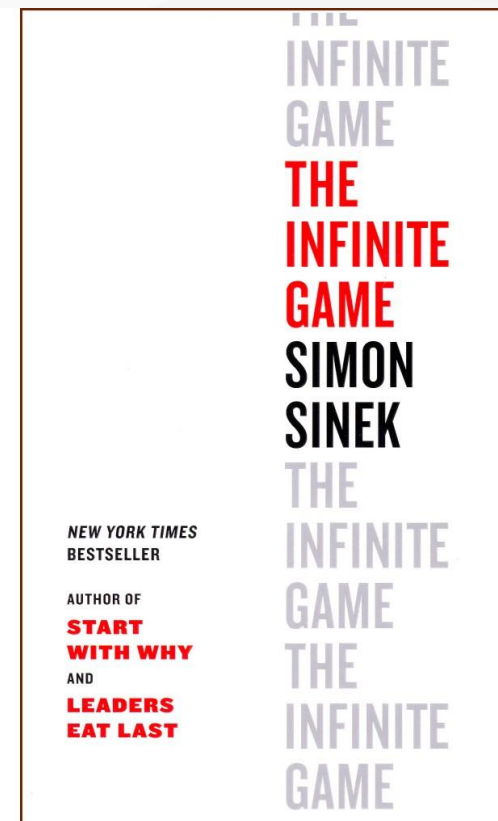
Това е! Друго не Ви е нужно! Невероятно, но това е напълно достатъчно за внезапно постъпване на парични средства!

Как да постъпим, ако няма никакво облаче на небето, а са Ви нужни пари в момента? Напълнете в един неголям съд вода от чешмата и потопете в него ръка. Завъртете във водата по посока на часовниковата стрелка и повтаряйте:

"Въртя-завъртя, искам да Ви объркам! Ти не си обикновена вода, а дъждовна!"

Продължавайте да повтаряте това, докато у Вас не се появи увереност, че водата е приела това условие. Излезте на открито или на терасата и започнете за разпръскване "дъждовната" вода над главата си. По време на "дъжда" поднасяйте ръцете си и ловете капки с дланите си. Повтаряйте същите думи за манната от небето, като не забравяте да търкате джоба си.

ИЛИ

NEW YORK TIMES
BESTSELLER

AUTHOR OF
**START
WITH WHY**
AND
**LEADERS
EAT LAST**

Как мислят финансово успешните хора?

**THINK LIKE
AN INVESTOR**

If you invest \$100 and it goes to \$200, you made \$100 profit.

If you spend \$100 on shoes, the shoes didn't cost you \$100, it cost you \$200.

Ако вместо да си купувате Iphone всеки път, когато излезе нов модел, инвестирате същата сума в акции на Apple, вие ще сте инвестирали (дали) около 30 000 лева и акциите ви към днешна дата ще са на цена от около 290 000 лева

Печалбата ви би била около 260 000 лева.

Ако купите Iphone след година ще го продадете на 60-70% от първоначалната му стойност и ще бъдете на загуба.

Цена на възможността

Всяка наша покупка, която не е свързана с първа необходимост има алтернатива, която ние няма да успеем да купим, защото имаме лимитирани финансови възможности.

В този смисъл, ние „плащаме“ цената на възможностите като избираме за какво да отидат парите ни.

Цена на възможността

Ако имате 100 лева и прекарате една събота навън, пред вас се появяват различни сценарии:

- 50 лева за обувки
- 25 лева за вино
- 25 лева за вечеря навън

Ще си прекарате хубаво с приятели и ще имате обикновени обувки.

- 100 лева за обувки

Ще имате хубави нови обувки.

- 50 лева спестени
- 50 лева инвестирани в компания, която произвежда обувки

Ще останете със старите обувки, но ще сте стъпка по-напред към важните финансови цели.

Какви са вашите цели?

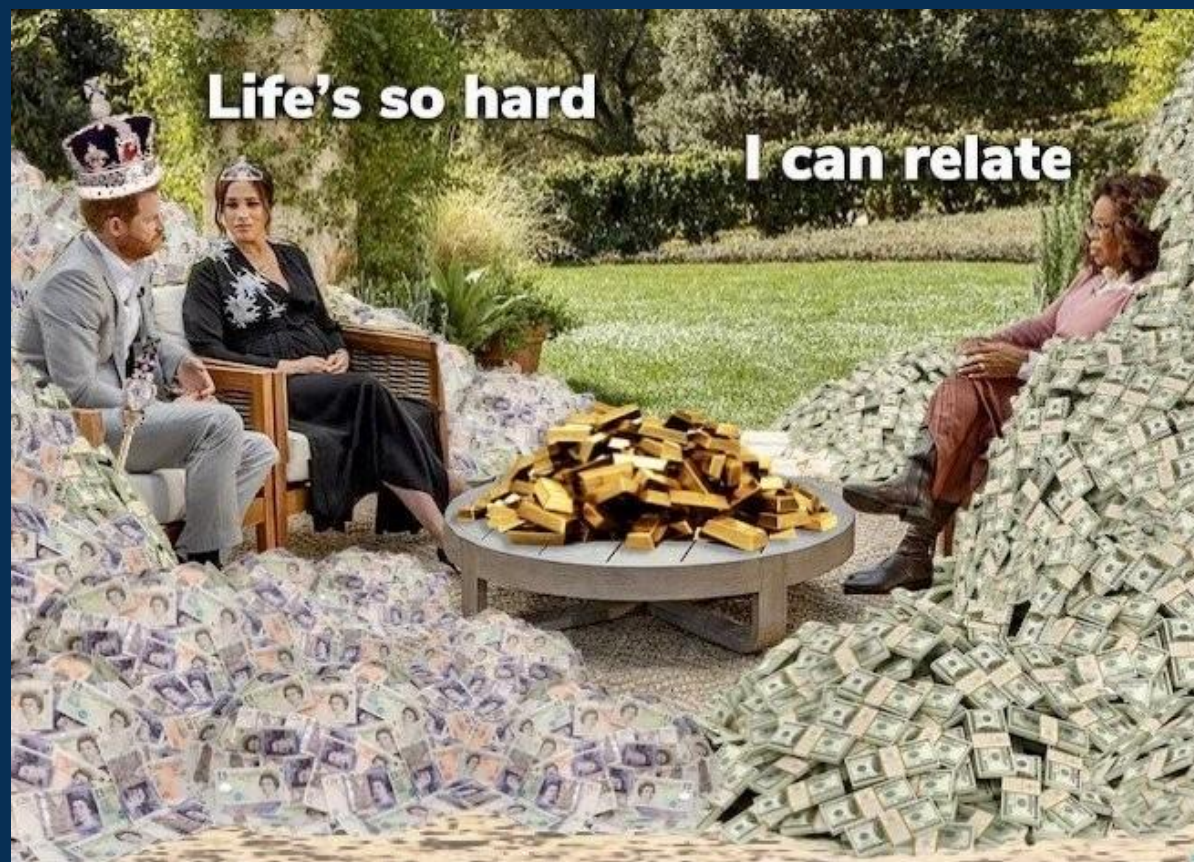
Всеки човек има различни цели и парите са инструмент за постигането им.

За да знаем по кой път трябва да поемем, първо трябва да знаем къде искаме да стигнем.

За това са ни нужни конкретни цели.

Какъв живот искате да живеете?

Опишете какво значи „Богат живот“ за вас и бъдете откровени със себе си.

Задайте си следните въпроси, ако не знаете от къде да започнете

- Когато се събудите, как би преминал един ваш ден
- Какво бихте искали да работите или да вършите по цял ден
- Къде бихте живяли
- Колко пари бихте изкарвали от работата си
- С кого бихте прекарвали време

Пример за богат живот

- Искам да прекарвам повече време с близките си
  - Искам да пътувам 3 пъти годишно до екзотични дестинации
  - Искам да имам поне 1000 лева в сметката си накрая на месеца, за да бъда спокойна.
- Искам да се „пенсионирам“ на 55
  - Искам да подсигурия висше образование на дъщеря ми в Англия
  - Искам да изплатя всичките си кредити и да бъда спокоен, че нямам дългове

Финансова независимост

Пасивните ни месечни доходи трябва да бъдат по-високи от месечните разходи

Ако месечните ми **разходи са 1500 лева**, моите пасивни месечни **приходи трябва да бъдат 1700 лева**.

Примерни цели

Да не го мисля/им и да съм/сме добре! ;)

Примерни цели

- Да бъда спокоен, когато пазарувам в магазина.
- Да събера 20 000 лева за самоучастие при покупка на апартамент.
- Да нямам дългове.
- Да осигуря качествено висше образование на детето си извън България.
- Да пътувам 2 пъти годишно до екзотични дестинации за минимум седмица.
- Да напусна работата, която мразя и да работя по-ниска платена работа, която обичам без да се притеснявам.

Домашно: Напишете 3 лични или семейни цели

- Пасивен доход от 1000 лева
- Да си купя апартамент
- Да осигуря образование в чужбина на децата си
- Да пътувам в различни държави по веднъж всеки месец
- Да се издържа самостоятелно
- Да събера капитал за бизнес идея
- Да се „пенсионирам“ на 45 години
- Да вдигнем мечтаната сватба с бъдещия ми съпруг

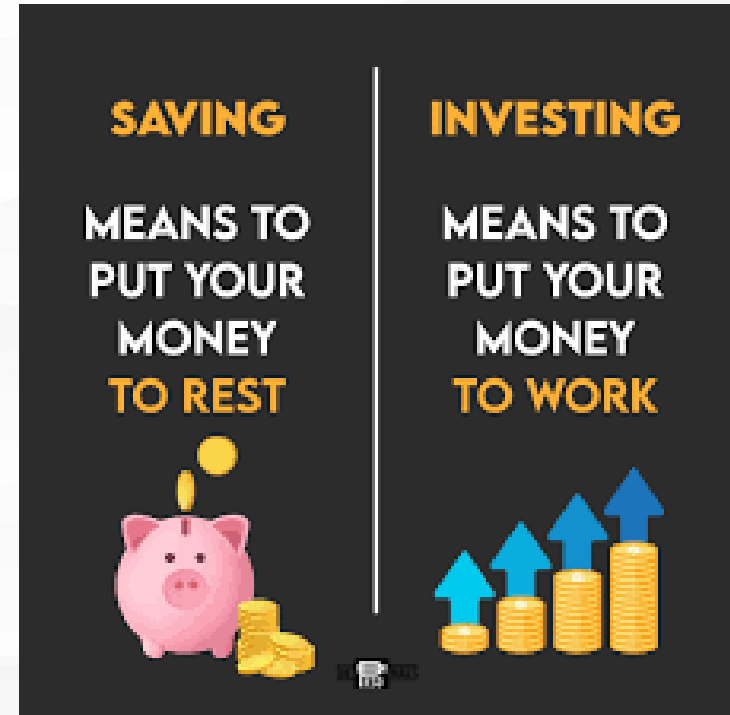
Почивка 10 минути + Време
за въпроси ;)

Sli.do С КОД: **INVEST8**

Как постигаме целите?: Спестяване или инвестиране

Спестяването не носи доходност, но не носи директен риск от загуба на парите. За съжаление при него има скрита загуба, причинена от **инфлация**. Всеки изминал ден спестените ни пари имат по-малка стойност и могат да купят по-малко услуги и продукти.

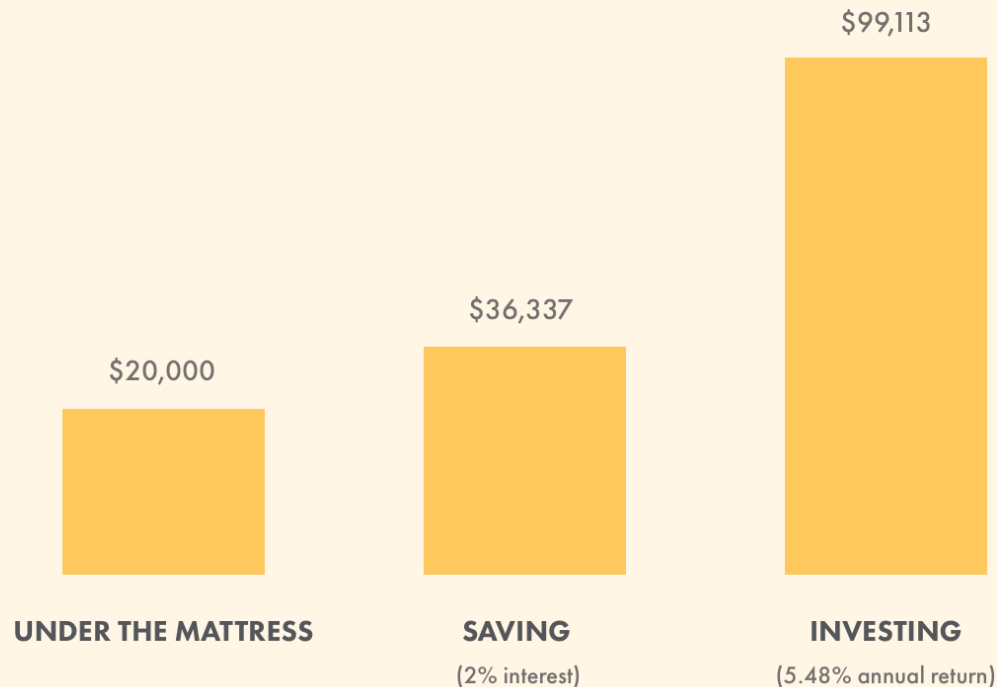
Инвестирането води до риск от загуба, но и до доходност и увеличаване на богатството ни. Чрез инвестиране парите ни работят за нас.

Как постигаме целите? Спестяване или инвестиране

MONEY UNDER YOUR MATTRESS VS. SAVINGS VS. INVESTING

What \$20,000 looks like in 30 years depends on where you put it.

Source: Wealthsimple. For illustration purposes only. Actual rates of return may vary.
Illustrative returns do not account for taxes or other expenses.

Ако парите са в Бурканбанка, те губят стойност заради инфлацията.

Ако парите са на депозит в банка, губят по-малко стойност заради инфлацията.

Ако парите се инвестират правилно, те се увеличават.

Реализация на целта

Натрупването на нужната за нас сума зависи от следните фактори:

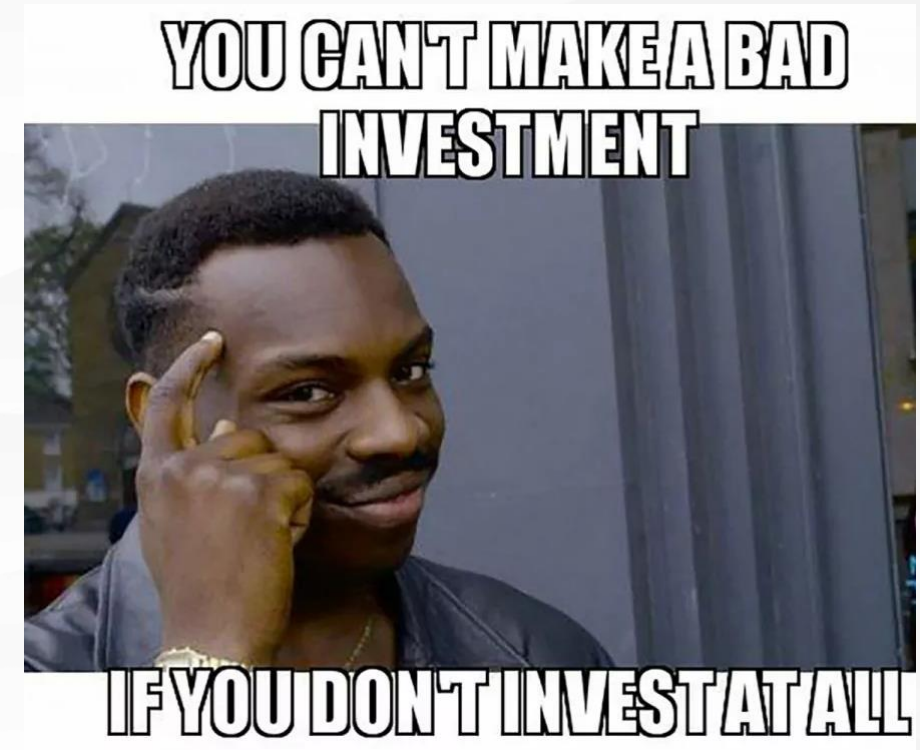
1. Колко спестяваме?
2. Дали само спестяваме или инвестиране спестеното?
3. Колко е доходността по инвестициите?
4. Колко време спестяваме и трупаме доходност?
5. Колко губим спрямо печалбите?
6. Колко сме постоянни в навиците си?

Реализация на целта

- Ако спестяваме много, можем да имаме малка доходност и да държим кратко.
- При висока доходност, можем да спестяваме малко, за малко време.
- Ако държим дълго време, можем да спестяваме малко при малка доходност

Какъв риск сте готови да поемете?

- Преследвайки печалба поемането на риск е неизбежно.
- Нивото на риск, което поемаме трябва да е премерено според нашия живот и възможности.
- Управлението на риска е най-важната част на инвестиционния процес.
- Различните видове инвестиции имат различни нива на риск.

Как да определим колко можем да рискуваме?

1. Колко загуба можем да понесем краткосрочно?
2. Какво е общото ни финансово състояние?
3. Взимаме ли емоционални решения (чисто психологически)?
4. Какъв е времевият хоризонт на инвестицията?
5. Имаме ли план Б за постигане на целите си?

Какъв риск сте готови да поемете?

Калкулатор на риска:

<https://www.annuity.org/annuities/strategies/risk-tolerance/quiz/>

Премереният риск в инвестирането

- Правилото на парите гласи, че голямата печалба и доходност винаги носят голям риск за парите ни.
- Тоест, рискът и доходността са двете страни на една и съща монета!
- Ако едната страна расте, другата расте също.

Правило за търсене и предлагане за инвеститори

- Каква е мечтата на всеки инвеститор?

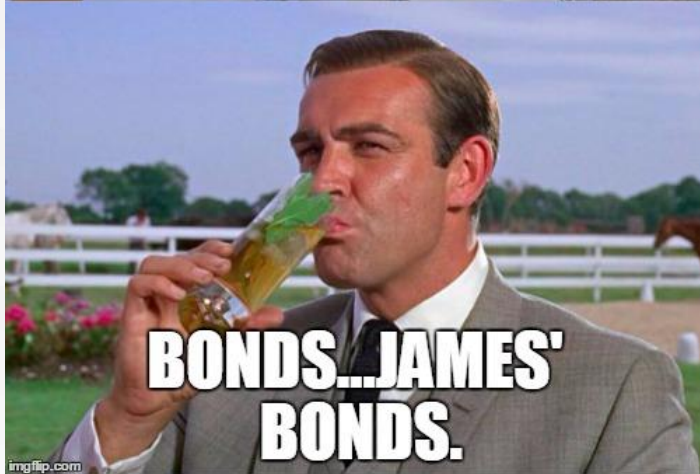
Висока доходност и нисък риск! ;)

- Когато има такъв актив, всички го купуват!
- Това повишава неговата цена и подбива неговата доходност.

Принципи на риска

При инвестирането важат следните закономерности:

- Колкото по-стабилен и сигурен е един актив, толкова по-ниска доходност носи.
- Конкуренцията между инвеститорите за сигурни активи подбива тяхната доходност.
- Колкото по-несигурен е един актив, толкова по-висока доходност трябва да предложи.

Основни профили в инвестирането

2020

"Beating the stock market is so easy lol. I could probably quit my day job to do this full-time"

- Консервативен
- Агресивен
- Балансиран

2021-2022

"could we pls not talk about my stock portfolio? thx"

Агресивен

- **Възраст:** Вероятно между 18-35 г.
- **Инвестиционен хоризонт:** 30+ години
- **Доходи:** Ниски към средни
- **Риск:** Може да понесе повече рискове
- **Принцип на инвестиции:** 10% фиксирани доходи;
90% диверсифицирани активи
- **Фокус:** Инвестиции в растеж

Балансиран

- **Възраст:** Между 35-55 г.
- **Инвестиционен хоризонт:** 15-30 г.
- **Доходи:** Средни към високи
- **Търсена доходност:** балансирана 6-8%
- **Риск:** Балансиран подход към рисковете
- **Принцип на инвестиции:** 30% фиксирани доходи;
70% диверсифицирани активи
- **Фокус:** Микс между растеж и сигурност

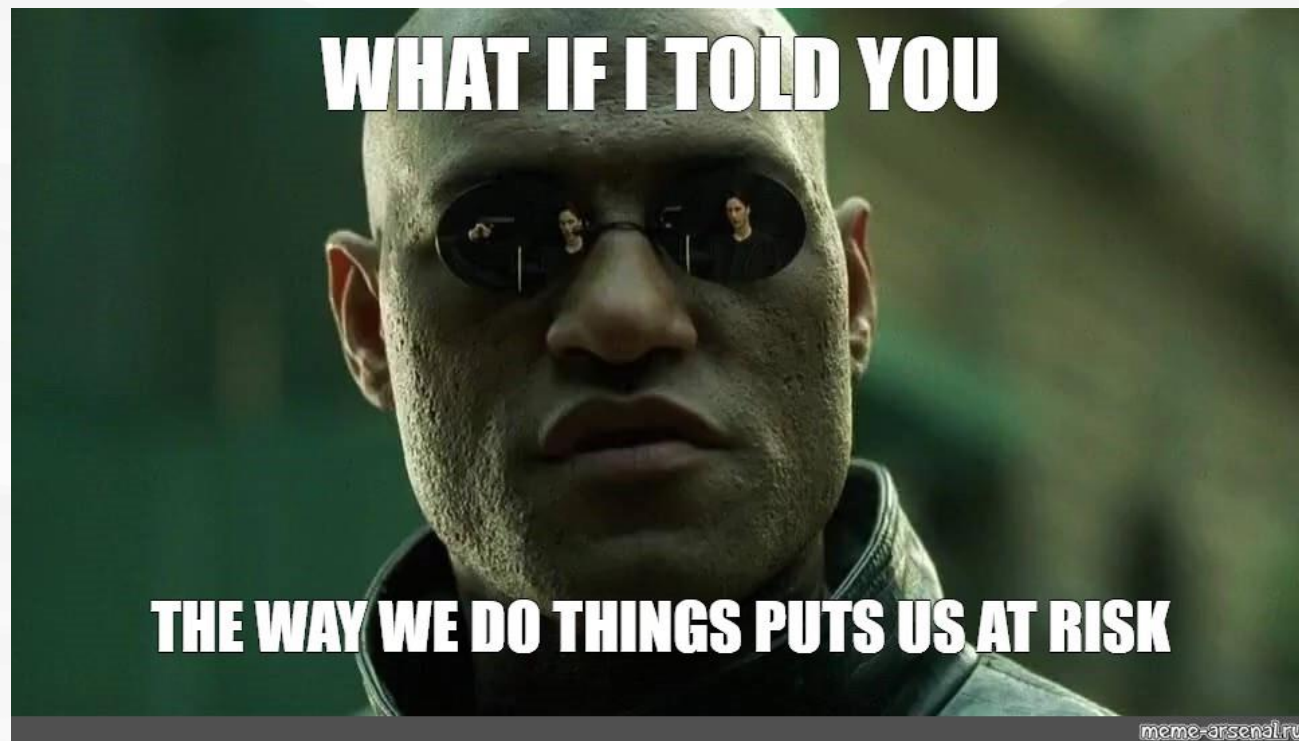
Консервативен

- **Възраст:** 55+ години
- **Инвестиционен хоризонт:** 15-30 г.
- **Доходи:** Между високи и ниски
- **Търсена доходност:** Консервативна и пасивна
- **Риск:** Не желае рискове, защото не разполага с време да коригира грешките.
- **Принцип на инвестиции:** 50% фиксирани доходи; 50% диверсифицирани активи
- **Фокус:** Гаранция за спокойни старини и пасивни доходи

Какъв е вашият рисков профил?

Гласувайте в slido

Основни принципи

- Знание и информация
- Вземане на решения на база данни, а не емоции
- Изграждане на полезни навици
- Добро разбиране на приходите и разходите ни
- Позитивно мислене и вяра в бъдещето
- Постоянство

Следваща лекция

На 23 януари (вторник) от 19:00 влизаме в дълбокото

- Какво представлява сложната лихва
- Как сложната лихва ни прави богати
- В какво инвестират българите
- В какво инвестират американските милионери
- Какво представляват капиталовите пазари
- Акции
- ETF
- P2P инвестиции

Домашно

#1 Опишете какво за вас представлява **богат и мечтан живот** на лист и го сложете на видимо място у дома си.

#2 Опишете 3 лични или семейни цели, които имате.

Време е за въпроси

Sli.do С КОД: **INVEST8**

Благодаря ви!